

Forfatter: Dalgas, Ernesto

Titel: Udrag fra Dommedags Bog

Citation: Dalgas, Ernesto: "Dommedags Bog", i Dalgas, Ernesto: *Dommedags Bog*, udg. af Henrik Schovsbo, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1996, s. 397. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-dalgasdomval-shoot-idm139915686275056/facsimile.pdf> (tilgået 05. maj 2024)

Anvendt udgave: Dommedags Bog

- kanen Vesuv. De er tre enøjede kæmper, der betegnes torden, lynild og lys. – *Zephyr*: vestenvinden. – *Helios*: solguden.
- 259 *hilde*: indhylle. – *Gæa*: eller Gaia, i gr. mytologi jorden som gudinde.
- 261 *Rast(er)*: hvilepause. Kunne også være et gl. udtryk for vejlængde.
- 262 *(Un)stænd(er)*: rytterfane. Her snarere om den, der bærer s.
- 264 *Gnosis*: gr. erkendelse, viden. I snævrere betydning om (hemmelig) religiøs erkendelse i en tradition, der er ældre end kristendommen, men som hurtigt knyttes til denne og blev bekæmpet som et farligt kætteri. G. bevægelser er dukket op med mellemrum i kirkehistorie, således i middelalderens Frankrig som de såkaldte «stene», katharerne, heraf ordet «kætter». Blandt de bevægelser, der i nyere tid har ment at videreføre den gnostiske tradition, er teosofien og spiritismen (se n.t.s. 64, *Isis*). I Dalgas' prisopgave omtaler han sit eget standpunkt: *V! Gnostikere mener ...* (senere rettet til *Gnostikernes ...*). Se n.t.s. 197, *Autoritet*. – *Salomons Søl*: okkult navn for Davidsstjernen, den sekskantede stjerne, der består af to trekanter. Tegnet gav kong Salomon magt over ånderne, og tegnet var sammen med marekorset, femstjernen, der optræder i Goethes *Faust I*, v. 1392f, magiske tegn, der kan fastholde de overnaturlige kræfter. – *Æonernes Sang*: i gnosticismen personificerede kræfter, der udgår fra guddommen og styrer verdensforløbet.
- 265 *Isa*: hebr. form for navnet Jesus. – *Mani*: persisk religionstifter fra 3. årh. Overtager fra den ældre religion, parsismen, den strenge sondring mellem et godt og et ondt princip. Søgte at fuldende kristendommen, idet han opfattede sig selv som den lovede talsmand (*Paraklet*) fra det himmelske. I sin tid var manikæismen vidt udbredt, især kendt gennem kirkefaderen Augustin (se n.t.s. 198), der i sin ungdom var manikæer.
- 266 *Tiamats*: kaosslangen i det babyloniske religiøse epos *Enuma Elish*, hvor den fældes af helten Marduk. – *Lysets Fader*: som førnævnte T, er inkarnation af det ondes princip, er L. af det godes, jf. udtrykket *Lysbringer* mange steder i *Dommedags Bog*. – *Nirvana*: tilstand der indtræder, når genfødslerne hører op; det store intet. I bl.a. buddhismen målet for den religiøse stræben. – *Loven om Karma*: betegner (oftest i formen Karma, sanskrit: gerning) det princip, der gælder bl.a. i ind. religion og i adskillige esoteriske sammenhænge, og som lader den enkelte møde konsekvenserne af sine handlinger og tanker i den følgende inkarnation. – *Sol (...)* *Regn*: allusion til Matt. 5,45. – *Gautama, Buddha*: se n.t.s. 168.
- 267 *paa Bjærget*: Matt. 5ff. – *Hvo, som ikke tror (...)* *Brylluppet*: friere kombination af skrifsteder fra Bibelen, f.eks. Joh. Åb. 20,10 og Matt. 22. – *lovede (...)* *Talsmanden*: Joh. 15,26.